

Şekil 4. Meyve içindeki kuşkonmaz tohumları

•**Hazır Fide ile Çoğaltım:** Fide üreten firmalardan elde edilen veya kendimizin yetiştirdiği fideler kullanılır. Fideler viyollerde yeşil aksamı ile gelir. Sıra üzeri 25 cm ve sıra arası 1.50 m dikim mesafesi için uygundur. Sıra üzeri çift sıra oluşturulabilir.

•**Hazır Pençe:** Pençe bitkinin kök kısmıdır. Rizom kök yapısına sahiptir. Üzerinde kökler ve baharda sürgünlerin oluşmasını sağlayacak olan tomurcuk şeklinde yapılar vardır. Bitkinin dinlenme durumunda bu pençeler topraktan sökülüp dikim yerlerine aktarılır.

Şekil 5. Dikim için hazır pençe ve fide

Yabancı Ot Mücadelesi

Kuşkonmaz çok yıllık bir bitki olduğundan dikimden 1–2 yıl önce yabancı ot mücadelesine başlamak gerekir. Özellikle ayırık, kanyaş gibi kök sisteminin gelişimini engelleyecek yabancı otlarla mücadele önemlidir.

Gübreleme ve Sulama

Genel doz olarak dikimden önce dekara 10 kg azot, 8 kg fosfor ve 10 kg potasyum verilir. Yetiştirme döneminde ise yıllık 14 kg azot, 8 kg fosfor, 10 kg potasyum ve 14 kg magnezyum verilir. İyi bir fide gelişimi için daha sonrada köklerin tekrar önümüzdeki yıla sağlıklı bir şekilde hazırlanması için sulama gereklidir.

Verim

Kuşkonmazda verim çeşit seçimine, toprağa ve bakım şartlarına göre değişir. Normal bir üretimde 3. Yılda dekara 200–300 kg ile başlayan verim 1–1.5 tona kadar çıkabilir.

ATATÜRK BAHÇE KÜLTÜRLERİ MERKEZ
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YALOVA

Tel: 0 (226) 814 25 20

<http://arastirma.tarimorman.gov.tr/yalovabahce>

mehmet-simsek@tarimorman.gov.tr

T.C.
TARIM VE ORMAN
BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar
ve Politikalar Genel
Müdürlüğü

ATATÜRK BAHÇE KÜLTÜRLERİ MERKEZ
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YALOVA

**KUŞKONMAZ
YETİŞTİRİCİLİĞİ**

Mehmet ŞİMŞEK

Ziraat Yüksek Mühendisi

YALOVA

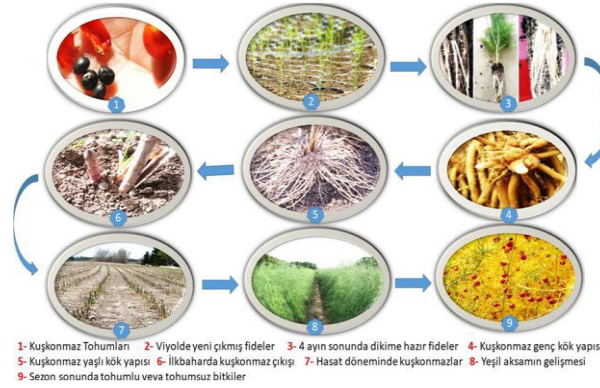
KUŞKONMAZIN TANITIMI

Kuşkonmaz ilkbaharda toprak altından çıkan taze sürgünlerinin kesilerek tüketildiği çok yıllık bir sebzedir. Kuşkonmaz bahçesi kurulduğunda arazide 10–15 yıl ekonomik ömrünü devam ettirir. Türkiye'de yabani türleri yayılış göstermekte ve sürgünleri doğadan toplanıp tüketilmektedir. Ege ve Akdeniz Bölgesinde "Tilkişen–Kedirgen", İç ve Doğu Anadolu'da "Menevcen–Melucen" gibi değişik birçok isimle anılmaktadır. Bu türler farklı bir yapıda olup ticari yetiştiricilik için uygun değildir. Ticari yetiştiricilik bahçe kuşkonmazı diye tabir edilen *Asparagus officinalis* L. türü ile yapılmaktadır.

Kuşkonmaz zengin içeriğiyle antioksidan, vitamin ve mineral kaynağıdır. İyi bir diyet besinidir. Kralların sebzesi olarak isim almıştır.

Şekil 1. İlkbaharda hasat edilecek sürgünlerin çıkışı

Şekil 2. Tohumdan tarlaya kuşkonmaz

EKOLOJİK İSTEKLERİ

Kuşkonmaz her türlü toprak ve hava şartlarına adapte olabilen bir sebzedir. Ama verim ve kalite öne çıktığı için kumlu–tınlı toprakları ve ılıman iklimi sever. Türkiye'nin her tarafında yetişir. pH'sı 6'dan düşük topraklarda sorun olabilir. Antalya'da Mart başında çıkan sürgün Erzurum'da Mayıs ayında çıkmaya başlar. Ağır bünyeli ve kurak topraklarda sürgün kalitesi ve verim düşer. İlk 3 yıl yapılan bakım bitkinin geleceği için önemlidir.

YETİŞTİRİCİLİK

İki şekilde yetiştiricilik yapılır.

1. Toprak üstüne çıkan sürgünlerin kesilmesi (Yeşil, Yeşil/Mor ve Mor renkte sürgün hasadı),
2. Kök üzerinde tümsek oluşturarak sürgünün toprak üzerine çıkmadan özel bir bıçakla toprak içerisinden kesilmesi şeklindedir. (Beyaz hasat),

Beyaz hasat için toprağın kumlu yapıda olması gerekir. Beyazda işçilik daha fazladır.

Şekil 3. Yetiştirilen çeşitler ve yöntemler

Çeşit Seçimi

Türkiye kuşkonmaz çeşit geliştirme konusunda geri kalmıştır. Çeşide yönelik çalışmalara yeni başlanmıştır. Yurtdışından getirilen 2 ticari çeşit kayıt listesinde bulunmakta ve bir yerli firma tarafından pazarlanması yapılmaktadır.

Önce Beyaz kuşkonmaz mı üreteceğiz renkli (yeşil, yeşil/mor, mor) kuşkonmaz mı ona karar vermemiz gerekir. Toprağı uygun olanlar beyaz üretebilir. Sonra da dikim materyali yurtdışından veya yerli firmalardan temin edilebilir.

Dikim Materyali

Üç farklı yöntemle bitkileri elde edebiliriz.

1. Tohumla çoğaltım,

2. Hazır fide,

3. Hazır pençe (bitkinin rizomlu kök sistemidir. Bitki dinlenme döneminde),

•**Tohumla Çoğaltım:** Tohumla çoğaltımda verim alma süreci 3 yıla kadar çıkmaktadır. 3 yılda kök kendini güçlendirir.